

Konkurssimenettely nopeutuu, Kosti-järjestelmä lakisääteiseksi

Maanantaina 1.7.2019 voimaan tulevat konkurssilainsäädännön muutokset tehostavat konkurssimenettelyä. Muun muassa seuraavat asiat muuttuvat: Pesäluettelon sisältö velkojen osalta keventyy raukeavissa konkursseissa. Määräaikoja on täsmennetty ja osin lyhennetty. Pesänhoitajan tulee ottaa saatavia nykyistä laajemmin huomioon ilman nimenomaista valvontaa. Kosti-järjestelmän käyttö tulee lakisääteiseksi. Julkisoikeudellistenkin saatavien vanhentuminen katkeaa jatkossa konkurssin alkamishetkeen.

Konkurssipesien hallinnon valvonnan ja talousrikostorjunnan näkökulmasta uudistus sisältää hyviä elementtejä (ks. HE 221/2018 vp ja LaVM 23/2018 vp). Esimerkiksi pesäluettelon sisällön keventäminen velkojen osalta raukeavissa konkursseissa vapauttaa pesänhoitajan resursseja velallisselvityksen laatimiseen. Menettelyä ei siis nopeuteta velallisen toimien selvittämisen kustannuksella.

Konkurssiasiamiehen ylläpitämän Kosti-asianhallintajärjestelmän toiminnallisista muutoksista on kerrottu 18.6.2019 julkaistussa tiedotteessa. Pesänhoitajan ja selvittäjän velvollisuus tallentaa tietoja ja asiakirjoja Kostiin määräytyy oikeusministeriön asetuksen nro 707/2019 (Kosti-asetus) perusteella. Kostia koskevat säännökset tulevat voimaan niin ikään 1.7.2019, ja niitä sovelletaan saman tien kaikkiin vireillä oleviin konkursseihin.

Jos pesäluettelo tai velallisselvitys ei valmistu kahden kuukauden määräajassa, uuden lain aikana alkaneissa konkursseissa määräajan pidennystä ei enää haeta tuomioistuimelta. Sen sijaan pesänhoitajan tulee merkitä Kostiin arvionsa asiakirjan valmistumisajankohdasta ja viivästyksen syyt. Tuomioistuimelle ilmoitetaan asiasta. Vastaavasti, jos raukeamisesityksen laatiminen tai valvontapäivän määrääminen ei ole mahdollista kuukauden kuluessa pesäluettelon ja velallisselvityksen valmistumisesta, viivästyksen syyt merkitään Kostiin ja merkittävistä viivästyksistä ilmoitetaan tuomioistuimelle. Esimerkiksi vireillä oleva esitutkinta tai oikeudenkäynti voi olla syynä raukeamisesityksen viivästymiseen. Konkurssiasiamiehen toimistossa valvotaan arvioituja asiakirjojen valmistumisajankohtia ja perusteita, joita viivästystilanteessa esitetään.

Jakoluetteloehdotuksen määräaika lyhenee kahdesta kuukaudesta yhteen kuukauteen (laajassa pesässä neljästä kuukaudesta kahteen kuukauteen). Määräaika lasketaan valvontapäivästä. Jatkossa myös ennen valvontapäivän määräämistä ilmoitetut saatavat otetaan huomioon, kun saatavailmoitus vastaa valvontakirjelmän sisältövaatimuksia. Pesänhoitajalla on velvollisuus ottaa

huomioon ilman valvontaa sellaiset perusteeltaan ja määrältään selvät saatavat, joita suurella määrällä velkojia on samaan perusteeseen liittyen. Näin voi tyypillisesti olla esimerkiksi lentoyhtiöiden ja verkkokauppojen konkurseissa.

Käytännössä erityisesti pesänhoitajan esteellisyytilanteissa on noussut esiin kysymys siitä, voiko esteellisyys itsessään olla pesänhoitajan palkkion alentamisperuste. Neuvottelukunnan palkkiosuosituksen mukaan alentaminen on mahdollista. Lakiin on nyt otettu säännös, jonka mukaan pesänhoitajan palkkiota voidaan alentaa, jos pesänhoitaja on vapautettu tehtävästään yleisen kelpoisuuden puuttumisen, esteellisyyden tai sopimattomuuden vuoksi, taikka jos hän on syyllistynyt olennaiseen laiminlyöntiin. Säännös selkeyttää oikeustilaa.

Tällä hetkellä ei ole tarkkaa tietoa pesänhoitajien tekemien rikosilmoitusten määrästä. Jos pesänhoitaja tekee velallisesta rikosilmoituksen, tämä ilmoitus on asetuksen mukaan jatkossa tallennettava Kostiin, josta se on asiakirjan luonteesta johtuen ainoastaan konkurssiasiamiehen toimiston saatavilla. Näin konkurssiasiamiehen on mahdollista seurata nykyistä tarkemmin pesänhoitajien rikosilmoitusten sisältöä ja lukumääriä.

Mikäli konkurssipesään ilmaantuu konkurssin päättymisen jälkeen uusia varoja, myös jälkiselvitystoimista on tehtävä merkintä Kostiin ja tallennettava erillinen asiakirja, ”Selvitys jälkiselvitystoimista”. Näin konkurssiasiamies saa entistä paremmat mahdollisuudet seurata päättyneiden konkurssien tilannetta.

Ympäristövastuiden asemaan konkurssissa ei saatu toivottua selkeyttä. Nykytila jatkuu, koska esitetty malli, jossa vastuu olisi määräytynyt vaaraelementin perusteella, ei saanut eduskunnan hyväksyntää. Vallitsevan tulkinnan mukaan konkurssipesä ei ole vastuussa velallisen toiminnasta aiheutuneesta ympäristövahingosta ainakaan silloin, kun se ei jatka liiketoimintaa. Jätelakiin perustuvien velvoitteiden osalta korkein hallinto-oikeus on linjannut, että konkurssipesä on jätteen haltijana massavelkaisessa vastuussa jätteen asianmukaisesta käsittelystä.

Konkurssiasiain neuvottelukunta on aloittanut suositustensa päivittämisen pesänhoidon kannalta keskeisimmistä lainmuutoksista. Päivitetyt suositukset julkaistaan konkurssiasiamiehen toimiston verkkosivuilla 1.7.2019. Kunkin suosituksen muutoksista julkaistaan käyttäjien avuksi erillinen tiedote. Suositusten päivitystyö jatkuu elokuussa.

Lisätiedot: konkurssiasiamies Helena Kontkanen, puhelin 02956 65102